

Programma
Aan de slag met de
Omgevingswet

Alphen aan den Rijn

Inhoud

De staat van Alphen

Op weg naar een gedragen integrale Omgevingsvisie

6 december 2017

1. Inleiding	2
2. Leeswijzer	2
3. Aan de slag met de Omgevingswet; de leidende principes	3
4. Waardesysteem	6
5. Aan de slag met de thema's	8
6. Inwoners praten mee	14
7. Conclusies	17
8. Doorkijk naar 2018	21

Bijlagen:

1. Uitkomsten gesprekken inwoners
2. Uitkomsten Locali
3. Uitkomsten Bedrijvenapp/swipe app
4. Sfeerverslag gesprekken kleine kernen
5. Uitgebreide teksten thema's

1. Inleiding

Wat vinden inwoners van Alphen aan den Rijn prettig in hun woonomgeving, waarom zijn bedrijven hier gevestigd en waarom willen ondernemers ondernemen in Alphen aan den Rijn? Belangrijke vragen! En de antwoorden zo mogelijk nog belangrijker. Want als we de antwoorden kennen, weten we aan welke waarden we moeten samenwerken, als samenleving en overheid. De staat van Alphen laat zien welke waarden de inwoner, het bedrijf en de ondernemer in Alphen aan den Rijn belangrijk vindt. De staat van Alphen is een *foto van Alphen aan den Rijn* die laat zien hoe de gemeente Alphen aan den Rijn er voor staat.

Op basis van de staat van Alphen kan gewerkt worden aan een *handelingsperspectief*: welke acties, welke samenwerkingsverbanden en welke investeringen zijn nodig om de belangrijke waarden van Alphen aan den Rijn in stand te houden, of te verbeteren. En hoe kan worden gewerkt aan de zwakkere waarden, die toch ook belangrijk worden gevonden.

De raad heeft in 2016 opdracht gegeven om in 2017 bouwstenen voor een *Omgevingsvisie* op te leveren. Met de staat van Alphen worden die bouwstenen geleverd, zodat in 2018 kan worden gewerkt aan het opstellen van de Omgevingsvisie.

2. Leeswijzer

De staat van Alphen is opgesteld om een van de bouwstenen te leveren voor de op te stellen Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is een van de nieuwe instrumenten in een nieuwe wet, de Omgevingswet. De Omgevingswet kent nieuwe instrumenten, maar heeft ook als doel om de fysieke leefomgeving op een andere manier te benaderen: flexibeler, op hoofdlijnen, uitgaande van initiatieven, met een ja-mits benadering, etc. Die andere manier vergt andere werkwijzen en ander gedrag, van alle partijen in de fysieke leefomgeving: bewoners, bedrijven, ambtelijk apparaat, college, raad etc. De staat van Alphen is daarom niet alleen een inhoudelijk stuk, maar gaat ook in op de bedoeling van de Omgevingswet en een andere manier van werken. Dit stuk bevat daarom enerzijds een beschrijving van een nieuw proces om te komen tot een Omgevingsvisie, en anderzijds inhoudelijke onderwerpen die een plek moeten krijgen in de visie.

- Paragraaf 3 bevat de leidende principes. Dit zijn de principes die aan de basis van de Omgevingswet liggen, en die daarom leidend zijn voor het opstellen van de visie.
- Paragraaf 4 legt uit welk instrument wij gebruiken om de basis te leggen voor de Omgevingsvisie: het waardesysteem.
- Paragraaf 5 (aan de slag met de thema's) gaat dieper in op de thema's en de eerste inhoudelijke conclusies.
- Paragraaf 6 (inwoners praten mee) gaat in op hoe een van de leidende principes uit de Omgevingswet, nl. participatie vooraf, in praktijk is gebracht.
- Paragraaf 7 geeft een aantal conclusies. Ook wordt een aantal "wrijfpunten" beschreven. Die punten geven aanleiding tot actie in 2018.

3. Aan de slag met de Omgevingswet: de leidende principes

De Omgevingswet is door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen, maar nog niet in werking getreden. De nieuwe wet kent een aantal verbeterdoelen, en uit die verbeterdoelen is een aantal leidende principes te destilleren, die als basis dienen voor het opstellen van de Omgevingsvisie (en voor de andere instrumenten in de Omgevingswet).

De Omgevingswet **vereenvoudigt** de regelgeving in de fysieke leefomgeving. In de Omgevingswet gaat het niet alleen om andere vereenvoudigde regelgeving, maar ook om andere manieren van werken. Van alle partijen die gebruikmaken van de fysieke leefomgeving en van partijen die iets te zeggen hebben over de fysieke leefomgeving wordt een andere houding en ander gedrag verwacht: er bestaat een **gezamenlijke verantwoordelijkheid** voor het behoud van de fysieke leefomgeving.

Artikel 1.6 Omgevingswet: Eenieder draagt voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving

De vereenvoudiging van de regelgeving krijgt vorm doordat alle wetten die gaan over de fysieke leefomgeving worden samengevat in één nieuwe wet, de Omgevingswet. Dat wil niet zeggen dat alle regels uit de oude wetten worden overgenomen in de nieuwe wet; veel regels die nu nog in Rijkswetten staan komen te vervallen. Het is aan de gemeenten om regels die niet terugkomen in de Omgevingswet wel of niet op te nemen in gemeentelijke regelgeving. Per gemeente kan dus maatwerk worden geleverd. De Omgevingswet moet de inzichtelijkheid in het omgevingsrecht vergroten, stelt de leefomgeving centraal, biedt ruimte voor maatwerk en zorgt voor een snellere en betere besluitvorming.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

HET NIEUWE OMGEVINGSSTELSEL

De 4 verbeteringen

Minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en vertrouwen als uitgangspunt. Dat is waar de Omgevingswet voor staat. Het doel van een initiatief in de fysieke leefomgeving moet centraal staan in plaats van de vraag: 'mag het wel?'.

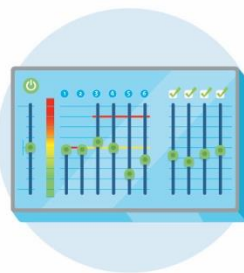
1 Inzichtelijk omgevingsrecht

Van een winwar aan regels naar een inzichtelijk en voorspelbaar stelsel dat eenvoudig is in gebruik.

2 Leefomgeving centraal

Van een sectorale naar een samenhangende benadering van de leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving.

3 Ruimte voor maatwerk

Meer ruimte voor decentrale overheden voor gebiedsgericht maatwerk en het maken van eigen afwegingen.

4 Sneller en beter

Snellere en betere besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

April 2017

Een van de nieuwe instrumenten in de wet is **de Omgevingsvisie**. De Omgevingswet verplicht gemeenten om een Omgevingsvisie vast te stellen. Het is een strategische visie

waarin strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn staan. De omgevingsvisie is globaal en beschrijft hoofdlijnen, de visie bindt alleen de gemeente zelf. Door de omgevingsvisie wordt een basis gelegd voor het later op te stellen Omgevingsprogramma en het Omgevingsplan. De Omgevingsvisie beschrijft de visie op de fysieke leefomgeving op hoofdlijnen, het programma is uitvoeringsgericht en omvat maatregelen voor bescherming, beheer, gebruik en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving en het plan vertaalt die visie in concrete regels voor de fysieke leefomgeving.

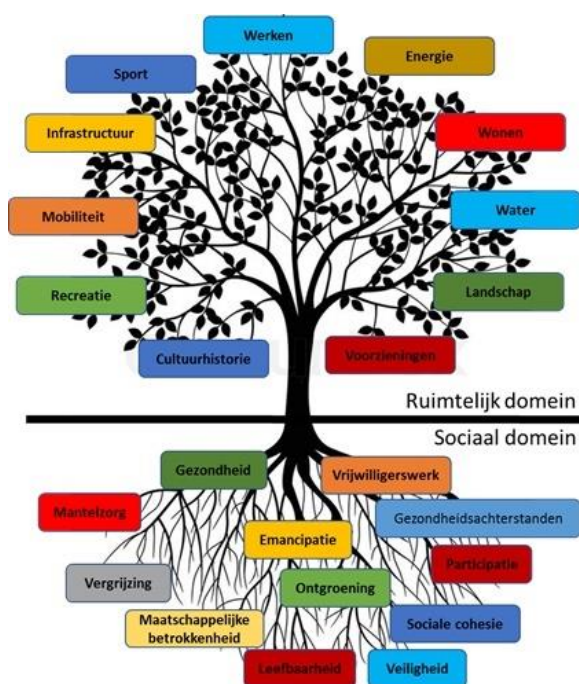
Artikel 3.1 Omgevingswet: 1. De gemeenteraad stelt een gemeentelijke omgevingsvisie vast

Artikel 3.2 Omgevingswet: Een omgevingsvisie bevat, ...,

- a. Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving,*
- b. De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied,*
- c. De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.*

De Omgevingswet benadrukt **integraliteit**: alle aspecten van de fysieke leefomgeving moeten in de Omgevingsvisie worden gewogen. Onder de huidige wet is het nog mogelijk thematische visies vast te stellen (over bijvoorbeeld Wonen, Bedrijvigheid, Detailhandel etc.), onder de omgevingswet is het de bedoeling dat alle elementen van de fysieke leefomgeving worden meegenomen in een totaalvisie. Het uitgangspunt moet zijn “een gezonde veilige leefomgeving” en om die te bereiken wordt in de Omgevingsvisie de verbinding gelegd tussen alle beleidsterreinen die gaan over de fysieke leefomgeving.

Het integrale karakter van de visie wordt mooi uitgebeeld door middel van onderstaande boom: de fysieke leefomgeving legt verbanden tussen het ruimtelijk domein en het sociaal domein. Beide domeinen beïnvloeden elkaar.

Participatie is een sleutelwoord in de Omgevingswet. De wet legt het zwaartepunt bij participatie vooraf, bij de actieve bewoner, de actieve ondernemer en het bedrijf. De Alphen Nieuw en Anders aanpak, met beginspraak en ruimte voor initiatief, sluit hier goed op aan.

De Omgevingsvisie moet daarom integraal zijn en door middel van participatie aan de voorkant worden opgesteld. Daarnaast is een Omgevingsvisie **flexibel**, en misschien wel **nooit af**. Door de snelle veranderingen in de samenleving is het onmogelijk te voorspellen hoe de leefomgeving er over tien jaar uitziet, welke (digitale) vernieuwingen dan zijn opgetreden, hoe mobiliteit zich heeft ontwikkeld etc. Daarom moet een Omgevingsvisie flexibel en adaptief zijn.

Omgevingswaarden

Bij het nastreven van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving moet worden bepaald wanneer de leefomgeving gezond en veilig is. Door te onderzoeken welke factoren en elementen leiden tot een veilige en gezonde leefomgeving kan worden vastgesteld welke (omgevings)waarden daarbij belangrijk zijn. Door het vaststellen van waarden van de omgeving, wordt een beschrijving van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving gegeven.

Als startpunt voor het maken van een Omgevingsvisie voor Alphen aan den Rijn is daarom gekozen om een waardesysteem op te stellen. In dat waardesysteem is verwoord wat maakt dat bewoners graag in Alphen aan den Rijn wonen en waarom bedrijven zich graag vestigen in Alphen aan den Rijn: welke elementen uit de fysieke leefomgeving zijn daarbij van belang, en welke aspecten van die fysieke leefomgeving maken Alphen uniek en waardevol. Daarnaast wordt de kwetsbaarheid van de waarden aangegeven in het systeem, door aan te geven in hoeverre de waarden gevoelig zijn voor veranderingen.

De *leidende principes* voor het opstellen van de Omgevingsvisie en de invoering van de Omgevingswet binnen de gemeente Alphen aan den Rijn zijn samengevat (vloeien deels ook voort uit de wet):

1. Sturen op waarden
2. Vereenvoudiging van regelgeving
3. Gedeelde verantwoordelijkheid
4. Integrale samenwerking
5. Participatie vooraf
6. Flexibiliteit

4. Waardesysteem

Sturen op waarden en een integrale benadering zijn leidende principes. Voor de Omgevingsvisie is het waardesysteemdenken toegepast om de belangrijkste waarden voor Alphen aan den Rijn in kaart te brengen. De vraag die bij het waardesysteemdenken centraal staat is: Wat is de unieke waarde (gerelateerd aan de leefomgeving) van Alphen aan den Rijn voor haar inwoners, bedrijven en ondernemers?

Het streven naar een gezonde en veilige fysieke leefomgeving is natuurlijk niet nieuw. In allerlei beleidsdocumenten en visies uit het verleden is ook het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving beschreven en nagestreefd. Vaak ging het dan echter om sectorale visies: een visie op veilig ondernemen, een visie op luchtkwaliteit, een visie op mobiliteit etc. De Omgevingsvisie heeft een integrale benadering die mooi aansluit bij het waardesysteemdenken. De unieke waarde van Alphen aan den Rijn bestaat uit een combinatie van waarden die met elkaar samenhangen. Met het waardesysteem worden deze waarden op integrale wijze benaderd. Op basis van bestaande beleids- en visiedocumenten en in samenspraak met gemeentemedewerkers is een concept-waardesysteem opgesteld.

Randvoorwaarden				Waardepropositie				Clusters			
Huisvesting (inwoners & bedrijven)	Openbare ruimte			Betaalbaar wonen	Divers wonen			Bedrijven en werknemers in Alphen aan den Rijn			
								Detailhandel & horeca		Industrie	
Ontsluiting ommeland	Infrastructuur			Groen en water in de wijk	Omgevingskwaliteit ommeland			Logistiek & groothandel		Sierteelt	
								Auto	OV	Water	ICT
Zorginstellingen	Onderwijsinstellingen			Leefbaarheid	Cultuur- en recreatievoorzieningen			Zorg (cure)		Zorg (care)	
								Overheid		Cultuur, sport en recreatie	
Arbeidsmarkttoeleiding	Veiligheid			Organisatie maatschappelijk middenveld	Sociale cohesie			Alphenaren werkzaam elders			
								Centrale ligging		Verbindingen	
Faciliterende overheid	Triple helix			Regionale arbeidsmarkt	Ondernemersgeest			Niet-werkenden			
								Auto		OV	
Ruimte voor initiatief	Ruimte voor ondernemen			Zorginfrastructuur	Onderwijsinfrastructuur						

Dit concept-waardesysteem geeft een beeld van wat de gemeente uniek en onderscheidend maakt voor wat betreft de leefomgeving. Het concept is vervolgens met behulp van een enquête gevalideerd door bewoners (671), bedrijven (18) en medewerkers van de gemeente (17). Dit heeft een gevalideerd waardesysteem opgeleverd.

Het waardesysteem voor Alphen aan den Rijn

Instrumenten		Waardepropositie		Clusters			
Huisvesting inwoners	Huisvesting bedrijven	Betaalbaar wonen	Divers wonen	Bedrijven en werknemers in Alphen aan den Rijn			
				Detailhandel & horeca	Industrie		
Openbare gebouwen	Openbare ruimte	Groen en water in de wijk	Omgevingskwaliteit ommeland	Logistiek & groothandel	Sierteelt		
Ontsluiting ommeland	Landbouw- en natuurontwikkeling	Leefbaarheid	Cultuur- en recreatievoorzieningen	ICT	Zakelijke dienstverlening		
Water- en luchtkwaliteit	Bodemkwaliteit	Organisatie maatsch. middenveld	Sociale cohesie	Zorg (cure)	Zorg (care)		
Bescherming cultuur en erfgoed	Veiligheid	Centrale ligging	Verbindingen (auto, ov, fiets, water)	Overheid	Cultuur, sport en recreatie		
Ruimte voor initiatief	Ruimte voor ondernemen	Regionale arbeidsmarkt	Ondernemingsklimaat	Alphenaren werkzaam elders			
				Groene Hart	Noord-vleugel	Zuid-vleugel	Leiden & Bollenstreek
Infrastructuur (auto, ov, fiets, water)	Duurzaamheid	Zorginfrastructuur	Onderwijsinfrastructuur	Niet-werkenden			
				Jongeren	(Bewust) niet-werkenden	Senioren	

Zeer kwetsbaar voor verandering

Kwetsbaar voor verandering

Niet/beperkt kwetsbaar voor verandering

Huidige bijdrage aan onderscheidend vermogen Alphen aan den Rijn

Zeer hoog

Hoog

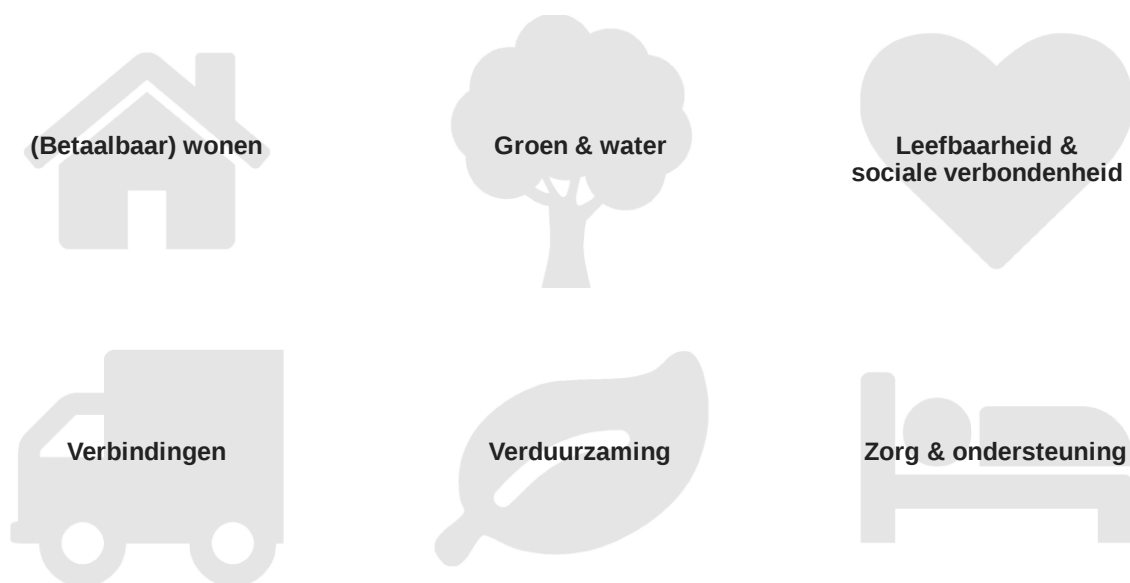
Gemiddeld

Laag

Zeer laag

Het waardesysteem geeft dus de belangrijke waarden in de fysieke leefomgeving aan, waarden die bewoners, ondernemers en bedrijven belangrijk vinden en die bijdragen aan een gezonde en veilige leefomgeving. De validatie heeft tevens de uniciteit van de waarden opgeleverd én de kwetsbaarheid van die waarden. Zeer onderscheidende waarden die tevens een hogere mate van kwetsbaarheid kennen, verdienen extra aandacht. Met beleid, samenwerking en afstemming kunnen kwetsbare waarden beschermd en/of verbeterd worden, met name wanneer die waarde uniek en onderscheidend is. Die waarden maken Alphen aan den Rijn immers aantrekkelijk. Het langetermijnbeleid moet daarom daarop gericht zijn.

Invulling van het waardesysteem (op basis van bestaande visies en de enquête) voor Alphen aan den Rijn laat zien dat een aantal waarden én uniek voor Alphen én kwetsbaar zijn. Dit zijn: ***betaalbaar wonen***, ***leefbaarheid***, ***sociale cohesie***, ***verbindingen***, ***zorginfrastructuur*** en ***onderwijsinfrastructuur***. Tijdens de Week van de Leefomgeving is de gemeente met inwoners het gesprek aan gegaan over deze waarden. De keuze voor bovenstaande waarden is tijdens de gesprekken gevalideerd. Uit gesprekken is gebleken dat bewoners een aantal van bovengenoemde thema's belangrijk vinden. Uiteindelijk zijn zes thema's naar voren gekomen die centraal komen te staan in de Omgevingsvisie.

5. Aan de slag met de thema's

Voor elk thema is in kaart gebracht wat eronder wordt verstaan, wat kan worden beschermd en wat kan worden versterkt en hoe inwoners hun betrokkenheid zien.

a. (Betaalbaar) wonen

Waarom zetten we hierop in?

Uit de analyse blijkt dat 'betaalbaar wonen' een van de onderscheidende kwaliteiten van Alphen aan den Rijn is, maar dat deze belangrijke waarde onder druk staat. Dit geldt voor vrijwel alle kernen in Alphen aan den Rijn. In totaal is 84% van de respondenten in de Locali-app het niet eens met de stelling dat er voldoende betaalbare woningen zijn in de gemeente.

Wat verstaan we onder dit thema?

Het thema 'betaalbaar wonen' wordt door bewoners breed gedefinieerd. Het gaat niet louter om de betaalbaarheid van woningen, maar om de betaalbaarheid van woonlasten in de brede zin. Binnen de definitie van betaalbaar wonen vallen derhalve ook kosten voor energie, water, belastingen en dergelijke. Het thema betaalbaar wonen is relevant voor alle inwonersgroepen, waarbij betaalbare woonruimte voor jongeren met name kwetsbaar wordt geacht. Het thema betaalbaar wonen gaat zowel over koopwoningen als over (sociale) huurwoningen.

Het is belangrijk om te realiseren dat het thema 'betaalbaar wonen', ook over de beschikbaarheid van woonruimten gaat. Wanneer huishoudens de wens hebben om te verhuizen, maar niet in staat zijn om binnen hun budget een geschikte woning te vinden, zijn woningen in hun perceptie niet voldoende betaalbaar. De uitvragen via de Locali-app spreken wat dit betreft boekdelen: 65% van de ondervraagden geeft aan dat er binnen de gemeente geen geschikte woningen zijn bij een voorgenomen verhuizing. Hierbij worden vooral woningen in de stad en rijtjeshuizen genoemd als kwetsbare categorieën.

Wat willen we behouden/beschermen?

Inwoners zijn voorstander van het vergroten van de woonvoorraad en vragen de gemeente om hier regie op te voeren. De helft van de ondervraagden is van mening dat de gemeente

moet ingrijpen als er in kernen minder wordt gebouwd dan waar behoefte aan is. De helft van de ondervraagden geeft eveneens aan dat er wat hen betreft bij een overspannen woningmarkt in de stadsrand van Alphen stad gebouwd mag worden. Hoewel er een behoefte is aan groei van de woonvoorraad vinden inwoners het van groot belang om het onderscheidend karakter van zowel de stad als het dorp vast te houden. Ook willen inwoners geen concessies doen aan het voorzieningenniveau dat ze gewend zijn.

Wat willen we versterken?

Inwoners ervaren in Alphen een te beperkte voorraad sociale huurwoningen. Ook is er behoefte aan woonvormen voor ouderen en woningen voor jongeren en kleine huishoudens. Toegang tot groen blijft een belangrijk aandachtspunt bij de ontwikkeling van nieuwe locaties.

Hoe zien inwoners hun betrokkenheid?

Inwoners vinden het van belang dat de gemeente regie voert op de woningmarkt. Hierbij hoort het stimuleren van woningcorporaties, maar ook het bieden van ruimte voor bouwers/ontwikkelaars. Bewoners zijn graag betrokken bij de planvorming en vinden het van belang zelf meer initiatief te tonen. De manier waarop zal samen met inwoners moeten worden vastgesteld.

b. Groen & water

Waarom zetten we hierop in?

Groen en water is alomtegenwoordig in de gemeente. Dit maakt Alphen aan den Rijn een aantrekkelijke plaats om te wonen. Inwoners beoordelen dit als een toegevoegde waarde. De bezorgdheid van inwoners over de aanwezigheid van groen en water, zowel in de wijk als in het buitengebied, is beperkt. Mensen maken zich wel zorgen over de omgevingskwaliteit van het ommeland. En vinden dat er meer groen en water bij kan. In de Locali-app is meer dan de helft van de respondenten deze mening toegedaan terwijl in de Ondernemersapp 62% van de stemmers dit vindt. Sommige kernen zoals Aarlanderveen en Zwammerdam beschikken over relatief veel groen en blauw ten opzichte van andere kernen. Het belang dat aan groen en water wordt gehecht is in alle kernen groot.

Wat verstaan we onder dit thema?

Groen en water gaat om een goede balans tussen bebouwing, water en groen. Dit heeft betrekking op zowel het buitengebied als op de woonkernen. Een schone en gezonde ruimte, die een aantrekkelijk aanzicht en ontspanning biedt. Natuur, maar ook sloten, parken, perkjes en bomen in de openbare ruimte. Groen en water gaat over aandacht voor de leefomgeving, de indeling en het onderhoud hiervan. De toegang tot groen en water is ook van belang. Denk hierbij aan fiets- en wandelpaden die het buitengebied toegankelijk maken.

Alphenaren zijn over het algemeen positief over het goede groenonderhoud en de nabijheid en bereikbaarheid van groen en water. Er zijn veel parken en het Zegerplasgebied is goed bereikbaar. Het behouden van de huidige parken en groen- en natuurvoorzieningen is van belang. Omdat groen en water al een krachtige waarde is, gaat de aandacht met name uit naar het behouden van het bestaande niveau. Verdringing van groen en water door woningbouw en horizonvervuiling zijn risico's. Driekwart van de respondenten in de Locali-app verkiest recreatiegebieden boven woningbouw en eenzelfde aantal ziet liever recreatiegroen dan landbouw.

Wat willen we versterken?

Groen en water is al een sterke waarde. Verbeterpunten richten zich op het uitbreiden van reeds aanwezige voorzieningen of het beter toegankelijk maken hiervan. Zo vinden mensen dat er meer groen zou kunnen zijn, met name in de stad. Voor hun eigen straat vindt ruim de helft van de respondenten in de Locali-app dat er voldoende groen is. Inwoners noemen het behouden en uitbreiden van fiets- en wandelgebieden, de ontsluiting van het buitengebied en het groenonderhoud. Ook zouden inwoners graag meer worden betrokken in vormen van groenparticipatie.

Hoe zien inwoners hun betrokkenheid?

De inwoners willen graag actief worden betrokken bij het behoud en onderhoud van groen en water. Zij vragen de gemeente om meer ruimte voor groenparticipatie en eigen initiatief. Driekwart van de Locali-respondenten geeft aan meer inspraak te willen in de bomen en planten die in hun straat worden geplant. Minder dan de helft is bereid te helpen om meer planten, gras en bomen in hun straat te krijgen en te onderhouden. Mensen zien een goede omgang met groen en water als de verantwoordelijkheid van iedere inwoner. Van de gemeente verwachten zij meer communicatie over wat goed gaat en handhaving bij overlast.

c. Leefbaarheid & sociale verbondenheid

Waarom zetten we hierop in?

Uit de analyse blijkt dat zowel 'leefbaarheid' als 'sociale cohesie' unieke, onderscheidende waarden zijn voor Alphen. Vanwege onderlinge samenhang zijn deze waarden samengevoegd in het thema 'leefbaarheid & sociale verbondenheid'. Deze waarden staan onder druk. Een voorbeeld is dat een deel van de mensen in de Locali-app aangeeft zich niet veilig te voelen in hun buurt. Ook geeft 60% van de respondenten aan dat de buitenruimte niet uitnodigt om medebewoners te ontmoeten.

Wat verstaan we onder dit thema?

Met name leefbaarheid is een breed begrip. Leefbaarheid gaat over de mate waarin de omgeving aansluit bij de eisen die eraan worden gesteld. Volgens Alphenaren is een leefbare omgeving een prettige plek, waar men zich veilig voelt en geen overlast ervaart van bijvoorbeeld geluid of andere inwoners. Deze plek is schoon en biedt rust, orde en ruimte. De aanwezigheid van voorzieningen speelt ook een rol. Sociale verbondenheid gaat over de onderlinge interactie tussen inwoners onderling. Voor Alphenaren betekent dit persoonlijk contact en goede buren, maar ook elkaar weten te vinden en dingen doen. Participatie en interactie, maar ook ontmoeting en gezelligheid staan hierbij centraal. Het thema is relevant voor alle inwoners, jongeren in het bijzonder.

Wat willen we behouden/beschermen?

Inwoners zien het huidige dorpskarakter, de rustige en ruime omgeving, voorzieningen en sociale acceptatie als positieve punten. Het dorpskarakter heeft betrekking op de 'ons kent ons' cultuur. Bij voorzieningen worden sportvoorzieningen, woningen en zorg voor senioren, ontmoetingsplekken en scholen genoemd. Voor sommige inwoners gaat het dan ook om het buitengebied. De organisatie van evenementen en het onderhoud van de openbare ruimte wordt gewaardeerd. In de ondernemersapp geeft 65% van de respondenten aan dat ondernemers meer evenementen met elkaar zouden moeten organiseren.

Wat willen we versterken?

Alphenaren vinden dat de communicatie tussen inwoners en gemeente en tussen inwoners onderling kan worden verbeterd, bijvoorbeeld door het creëren van meer ontmoetingsplaatsen of het houden van enquêtes. Dit kan de kloof tussen sociale groepen verkleinen. De door inwoners gesignaleerde verloedering en overlast van verkeer en jongeren vragen om aandacht. Vaste wijkagenten kunnen bijdragen aan het verbeteren van de veiligheidsbeleving. De hoeveelheid beschikbare voorzieningen, zoals groenvoorzieningen of speelplaatsen en opvang voor kinderen is iets om te beschermen en te versterken.

Hoe zien inwoners hun betrokkenheid?

Inwoners verwachten dat de gemeente investeert in het behoud van voorzieningen en de informatievoorziening. Voor toezicht en handhaving verwachten zij een bijdrage van de gemeente, maar zij zien ook een rol voor zichzelf op het gebied van buurtpreventie en controle. Inwoners kunnen zelf bijdragen aan het schoonhouden van de omgeving en ze kunnen zich inzetten bij verenigingen. Inwoners vinden het belangrijk dat ze kunnen participeren en eigen initiatief (kunnen) tonen.

d. Verbindingen

Waarom zetten we hierop in?

De centrale ligging van Alphen aan den Rijn en de verbindingen binnen en naar de gemeente worden door inwoners en ondernemers als een van de belangrijkste onderscheidende waarden genoemd. Het is een voornamelijk reden voor inwoners en bedrijven om zich in de gemeente te vestigen. Ruim de helft van de inwoners werkt buiten de gemeentegrenzen en reist dagelijks op en neer. Vlotte verbindingen over weg en spoor zijn cruciaal. Met zeven kernen is ook de bereikbaarheid binnen de gemeente een belangrijke waarde. Door de stijgende huizenprijzen in de grote steden vestigen steeds meer mensen zich in omliggende gemeenten. Veel van deze mensen werken wel in de grote steden en reizen dagelijks naar hun werk. Gecombineerd met de toenemende files zet dit de verbindingen in en rondom Alphen onder druk. 60% van de respondenten in de Locali-app geeft aan regelmatig last te hebben van files of vertragingen op weg naar werk.

Wat verstaan we onder dit thema?

Verbindingen gaat over alle verbindingen van A naar B. Het gemak waarmee kan worden gereisd. Binnen Alphen, van kern naar kern, maar ook van en naar de gemeente. De beschikbare infrastructuur, maar ook de ervaren verkeersdruk bepalen hoe inwoners en bedrijven tegen verbindingen aankijken. Het gaat niet alleen om toegangswegen, maar de bereikbaarheid via het ov. Watervoorbindingen zijn van belang voor transport en logistiek. Het thema is van groot belang voor de grote hoeveelheid forensen die Alphen kent.

Wat willen we behouden/beschermen?

De weg- en fietsinfrastructuur is over het algemeen goed in orde. Driekwart van de respondenten in de Locali-app geeft aan dat er voldoende fietspaden zijn om snel op de plaats van bestemming te komen. Wel zouden meer betegelde fietspaden kunnen worden geasfalteerd. De bereikbaarheid met het openbaar vervoer wordt ook positief beoordeeld, als is hier nog wel verbetering mogelijk. Concrete zaken als doorstroming bij verkeerslichten en

de nachtbus naar Schiphol worden gewaardeerd. Inwoners vinden het belangrijk dat de verbindingen met de Randstad en parkeergelegenheden hun huidige niveau behouden.

Wat willen we versterken?

Inwoners spreken zich uit voor investeringen in het busvervoer en het verbeteren van de busverbindingen. In de Locali-app vinden respondenten dat er te weinig busverbindingen zijn tussen de kernen. Verbeterpunten voor het spoor zijn het uitbreiden van het enkel spoor, het verhogen van het aantal treinen per uur en meer directe verbindingen met de Randstad. In de Ondernemersapp vindt 40% van de respondenten dat de gemeente moet inzetten op frequenter openbaar vervoer. Inwoners maken zich zorgen over de toenemende verkeersdruk, met name op de N207. Er wordt ook gesproken over minder verkeer, met name in de dorpskernen.

Hoe zien inwoners hun betrokkenheid?

Inwoners vinden dat zij zelf bewust moeten kiezen voor een vervoerssoort om van A naar B te komen. Genoemde voorbeelden zijn de deelauto en ov-fiets. Ook het mijden van de filedruk is iets wat mensen zelf kunnen doen. Mensen vinden het belangrijk dat de gemeente inwoners en bedrijven blijft betrekken, bijvoorbeeld via een panel. Ook verwachten zij van de gemeente een coördinerende rol richting vervoerders, Rijk en provincie.

e. Verduurzaming

Waarom zetten we hierop in?

Verduurzaming is nog geen unieke waarde van Alphen aan den Rijn. Toch is het een thema dat steeds belangrijker wordt. Vanuit de overheid worden steeds meer verduurzamingsverplichtingen opgelegd. Daarnaast is het een ambitie van de gemeente om verduurzaming een impuls te geven en de energietransitie te versnellen. Ook onder inwoners leeft het thema, waarbij mensen zich met name zorgen maken over de leefbaarheid voor hun kinderen. In de Locali-app stelt 80% van de respondenten dat het autoverkeer op sommige plekken mag worden beperkt ten gunste van een milieuzone. Toch ziet maar 40% van de ondernemers in de Ondernemersapp kansen in een collectieve en coöperatieve aanpak van verduurzaming.

Wat verstaan we onder dit thema?

Verduurzaming gaat over een duurzame wereld, deze begint bij inwoners en de gemeente. Zorgdragen voor de planeet en de natuur op toekomstbestendige wijze. Het milieu, energie, wateropvang, zonnepanelen en hergebruik van grondstoffen zijn onderdelen hiervan. Het waarborgen van de leefbaarheid voor volgende generaties en de transitie naar meer duurzame vormen van energie staan hierbij centraal. Er zijn overigens inwoners die niet bekend zijn met het begrip energietransitie.

Wat willen we behouden/beschermen?

Inwoners zijn positief over hele concrete veranderingen zoals de watertappunten, het afvalbrengstation Eco de Limes en gemeentevervoertuigen die op groen gas rijden. Meer

algemeen worden de inzet van de gemeente en het duurzaamheidsbeleid van de bouw als krachtige punten gezien. Ook hieruit kan worden geconcludeerd dat inwoners duurzaamheid op dit moment nog niet zien als een krachtige, onderscheidende waarde in de breedte.

Wat willen we versterken?

Mensen noemen concrete voorbeelden als verbeterpunten. Denk hierbij aan het plaatsen van een zonnewand-geluidswal, het terugbrengen van de containers voor groenafval en de toegang tot het Ecopark. Zowel inwoners als de gemeente zien dat het bewustzijn van duurzaamheid vergroot moet worden. Mensen vinden het thema misschien wel belangrijk, maar zijn beperkt bereid geld en tijd te investeren of dingen te doen of te laten. Zo is 60% van de respondenten in de Locali-app het eens met de stelling dat de gemeente inwoners mag verplichten om duurzaam te zijn. Ongeveer evenveel mensen vinden wel dat lokale belastingen omhoog mogen zodat de gemeente de openbare ruimte zo duurzaam mogelijk kan inrichten. Meer dan de helft van de respondenten van de Locali-app vindt dat het plaatsen van windmolens en zonnepanelen ten koste mag gaan van landschap of de horizon.

Hoe zien inwoners hun betrokkenheid?

Inwoners verwachten een actieve rol van de gemeente in het voorlichten van en communiceren met inwoners over verduurzaming. Kinderen kunnen via scholen worden betrokken. Ook het stimuleren van burgerparticipatie wordt genoemd. Inwoners vinden ook dat zijzelf meer betrokken moeten zijn en dat zij zouden kunnen deelnemen aan duurzame initiatieven. Inwoners ontvangen graag informatie over de resultaten van projecten die bijdragen aan de verduurzaming van de gemeente.

f. Zorg & ondersteuning

Waarom zetten we hierop in?

Zorg en ondersteuning is een thema dat veel mensen treft. Toch zien inwoners dit niet als een krachtige, unieke waarde van Alphen aan den Rijn. Alleen in Koudekerk aan den Rijn wordt zorg en ondersteuning gezien als enigszins onderscheidend. Tegelijkertijd maken veel mensen zich zorgen over de beschikbaarheid en bereikbaarheid van zorg.

Wat verstaan we onder dit thema?

Zorg en ondersteuning gaat over zorginstellingen, maatschappelijke organisaties en andere zorgverleners. Geestelijke en lichamelijke gezondheidszorg voor mensen die niet meer alles kunnen, maar ook ondersteuningsmogelijkheden voor ouderen. De behoefte aan zorg leidt tot een bepaalde afhankelijkheid. Voor mensen is het belangrijk dat zorg bereikbaar en toegankelijk is, zowel in tijden van acute zorgnood als op de lange termijn. Dit hoeft niet per sé in de eigen kern, maar wel in de regio. Het thema raakt met name ouderen en ontvangers van WMO-bijdragen.

Wat willen we behouden/beschermen?

De bereikbaarheid van zorgvoorzieningen, het aantal zorglocaties en thuishulp willen mensen behouden. In de Locali-app geeft 60% van de respondenten aan dat de

gezondheidszorg voor hen goed bereikbaar is te voet en met de fiets, auto en ov. Zorg in de buurt, sociale controle en persoonlijk contact worden ook genoemd als sterke punten.

Wat willen we versterken?

Inwoners noemen concrete voorbeelden om zorg & ondersteuning waarde te versterken, bijvoorbeeld het vergoeden van zorg in Zoetermeer en ruimere openingstijden van apotheken. De bereikbaarheid van zorg is weliswaar redelijk op orde, toch zien inwoners mogelijkheden om dit verder te versterken. De betaalbaarheid, vergrijzing en alle veranderingen op het gebied van de WMO zetten de zorgvoorzieningen onder druk. Reductie van wachttijden wordt genoemd als verbeterpunt. Tot slot vindt men zowel de capaciteit als de kwaliteit van de thuiszorg voor verbetering vatbaar.

Hoe zien inwoners hun betrokkenheid?

Inwoners verwachten van zichzelf dat zij mondiger worden en participeren via bijvoorbeeld een belangenvereniging. Ook zien zij het belang van hun inzet als vrijwilliger en het tonen van eigen initiatief. De gemeente zou inwoners meer kunnen betrekken, bijvoorbeeld door inloopavonden te organiseren. Investerings in huishulp en samenwerking met woningcorporaties zien mensen ook als verantwoordelijkheid van de gemeente. Met woningcorporaties en inwoners kan de gemeente nadenken over mogelijkheden om mensen langer thuis te laten wonen.

6. Inwoners praten mee

Participatie vooraf en gedeelde verantwoordelijkheid zijn leidende waarden die gaan over de betrokkenheid van inwoners bij het vormgeven van de fysieke leefomgeving. Integrale samenwerking gaat ook over het samenwerken binnen de gemeente. Bij het opstellen van het waardesysteem en tijdens de Week van de Leefomgeving werden inwoners en gemeentemedewerkers zoveel mogelijk opgezocht om ze mee te laten praten over deze lange termijn beleidskeuzes.

Enquête

Tijdens de zomer hebben 671 inwoners via het Alphen Panel een **vragenlijst** beantwoord over de waarden van Alphen. Er zijn vragen gesteld over de waarden uit het conceptwaardesysteem, maar ook is gevraagd naar missende waarden. Tevens is de vraag gesteld hoe onderscheidend de geanalyseerde waarden zijn, en over welke waarden mensen zich zorgen maken, in die zin dat de waarde aan verandering onderhevig zou kunnen zijn.

Week van de Leefomgeving

Gesprekken

In oktober 2017 – en met name in de eerste week van oktober – zijn **gesprekken met inwoners** gevoerd: bewoners zijn actief opgezocht om met hen in gesprek te gaan over hun leefomgeving. De inwoner weet immers het best hoe zijn of haar leefomgeving eruitziet, wat op orde is, waar zaken verbeterd kunnen worden en wat voor hem of haar belangrijk is. Het gaat daarbij om hoe de inwoners de leefomgeving zelf beleven. Er is expliciet gekozen om bij mensen “op de koffie te gaan”, en niet het middel van inloopbijeenkomsten o.i.d. te volgen. In

deze gesprekken was ook het integrale karakter zichtbaar: collega's uit onze hele organisatie hebben zich aangemeld om gesprekken te gaan voeren over soms voor hen heel onbekende thema's. Door op bezoek te gaan zijn ook mensen bereikt die normaal niet naar bijeenkomsten komen. Mensen die een gesprek wilden voeren over hun leefomgeving konden zich aanmelden via de website. Een aantal in onze gemeente woonachtige collega's koos er ook voor zelf actief in gesprek te gaan met hun buurman of buurvrouw.

Doel van de gesprekken was om het waardesysteem te vervolmaken en om te kijken of andere waarden dan degene die tot nog toe waren gevonden, moesten worden toegevoegd. Naast het actief op bezoek gaan bij mensen thuis zijn gesprekken "op straat" gevoerd: voorbijgangers bij winkels, op de markt etc. werden om een mening gevraagd.

Basis voor de gevoerde gesprekken waren de thema's uit het waardesysteem, en dan met name de waarden die kwetsbaar én onderscheidend zijn. Deze waarden werden mensen aangereikt om over te spreken, maar ook andere waarden mochten vanzelfsprekend aan de orde komen. Daarnaast is gevraagd wat bewoners van de gemeente verwachten in hun leefomgeving, en wat zij zelf willen en kunnen doen.

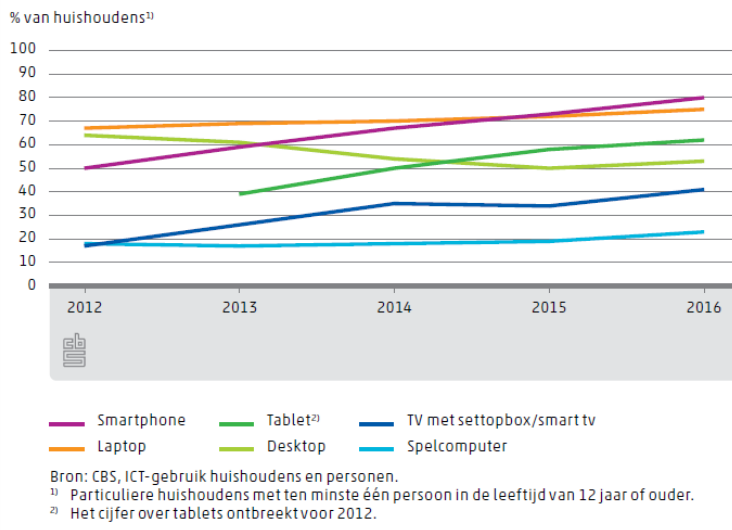
Workshops

Tijdens de Week van de Leefomgeving werd ook een aantal **workshops** gegeven, voor zowel de interne organisatie als ook voor bewoners. De workshops dienden verschillende doelen, en waren vooral gericht op de cultuuraspecten van de Omgevingswet.

1) Bij de opening van de Week van de Leefomgeving gaf Marije van den Berg tips voor het voeren van gesprekken: Ga naar de mensen toe, voer gesprekken aan de keukentafel, luister en haal op. Maak een nieuwe deur die het van buiten naar binnen werken vergemakkelijkt, maar zorg ervoor dat de **kamer achter die deur** op orde is. Daarmee bedoelt ze dat de gemeentelijke organisatie klaar moet zijn om hetgeen dat buiten wordt opgehaald binnen te verwerken.

2) Jan-Willem Wesselink van Future City maakte duidelijk dat het internet grote invloed heeft op de werking en ervaring van de fysieke leefomgeving. Doordat we via het internet constant met elkaar verbonden zijn, dingen met elkaar communiceren (internet of things) en we ongekend flexibel zijn (door internet maakt het niet meer uit waar je bijvoorbeeld werkt) worden **betekenisvolle plaatsen** in de leefomgeving steeds belangrijker. Je hoeft immers niet meer fysiek op een bepaalde plek te zijn om bijvoorbeeld te werken, informatie in te winnen, te winkelen, samen te werken etc.

3.1.3 Huishoudens met apparaten voor internettoegang

3) De gemeente Alphen aan den Rijn doet mee in de pilot Omgevingsvisies van het rijksprogramma Aan de Slag met de Omgevingswet (het programma dat tot doel heeft de Omgevingswet goed in te voeren). Doel van die pilot is te leren van elkaar: hoe worden omgevingsvisies opgesteld, welke vraagstukken spelen daarbij etc. In het kader van die pilot vond tijdens de Week van de Leefomgeving een **expertmeeting** plaats, met als thema **integrale samenwerking**. In- en externe partijen die werken aan de fysieke leefomgeving werden samengebracht. Duidelijk werd dat samenwerking in de keten onontbeerlijk is voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.

4) Met het onderzoeksinstituut Drift ging een aantal collega's samen met bewoners op zoek naar het gevoel van urgentie voor duurzaamheid in Alphen aan den Rijn en de potenties voor een duurzaam Alphen. De conclusie van die avond was dat duurzaamheid nog niet een groot leidend thema is voor bewoners in Alphen aan den Rijn.

Locali en bedrijvenapp

Ook digitaal konden bewoners een mening geven. Er is een app ontwikkeld, Locali, waarin een aantal stellingen is opgenomen over de fysieke leefomgeving. Bewoners hebben een stem uit kunnen brengen op die stellingen.

Daarnaast is een bedrijvenapp (swipe-app) ontwikkeld, specifiek voor ondernemers, met dezelfde werkwijze. Beide apps zijn in de Week van de Leefomgeving gelanceerd en van beide apps is veel gebruik gemaakt. De resultaten van Locali en de swipe app zijn opgenomen in de bijlagen.

Alphen aan den Rijn #Waardeert

Gezamenlijke promotie van winkelstad
Alphen aan den Rijn?

7. Conclusies, wrijfpunten en vervolgstappen

Zowel in het proces van implementatie van de Omgevingswet als in het proces van het opstellen van de staat van Alphen valt een aantal zaken op. Het gaat hierbij zowel om een aantal positieve constatering, als om een aantal “wrijfpunten”. Deze constatering en wrijfpunten leiden tot een aantal **opgaven voor 2018**. De opgaven zijn inhoudelijk (dus op een thema gericht) of gericht op het proces.

Inhoudelijke thema's

Allereerst volgen opgaven rechtstreeks uit de inhoudelijke thema's die voortvloeien uit het waardesysteem zoals genoemd in paragraaf 5. Er moeten daarom – met in acht neming van

hetgeen is vermeld in paragraaf 5 – inhoudelijke keuzes worden gemaakt ten aanzien van (Betaalbaar) wonen, groen & water, leefbaarheid & sociale verbondenheid, verbindingen, verduurzaming en zorg & ondersteuning. Hierbij is voor verduurzaming bij opgave 3 een expliciete opgave benoemd, omdat daarvoor aanleiding is vanuit de gevoerde gesprekken. Ten aanzien van betaalbaar wonen wordt hier nog eens benadrukt (naast hetgeen vermeld is in paragraaf 5) dat deze waarde onderscheidend en kwetsbaar is, en dat uit gesprekken blijkt dat bouwen in de stadsrand bespreekbaar is, en dat het onderscheidend dorps- en stadskarakter belangrijk wordt gevonden.

Opgave 1: Maak inhoudelijke keuzes ten aanzien van (Betaalbaar) wonen, groen & water, leefbaarheid & sociale verbonden, verbindingen, verduurzaming (zie ook opgave 2) en zorg & ondersteuning.

Persoonlijke benadering voor participatie wordt op prijs gesteld, is intensief (voor deelnemers en voor medewerkers) en vraagt veel tijd.

In totaal zijn 66 gesprekken gevoerd met inwoners. Het overgrote deel van de gesprekken verliep prettig: bewoners gaven aan dat ze het bijzonder vonden dat medewerkers van de gemeente naar hen toekwamen en stelden de persoonlijke benadering op prijs. Ook de gemeentelijke medewerkers zijn positief over de gevoerde gesprekken.

Naast gesprekken bij mensen thuis zijn gesprekken op straat gevoerd: een groep Jonge Honden is met bewoners in andere kernen dan Alphen in gesprek gegaan over de leefomgeving van mensen.

Naar de mensen toe gaan is heel waardevol en levert veel relevante informatie op. Bovendien verkleint het de afstand overheid-samenleving.

Deze benadering kost veel tijd en capaciteit. Het voeren van persoonlijke gesprekken is nieuw en wordt nu nog als extra inspanning gezien, bovenop het “gewone werk”. De Omgevingswet vraagt echter om co-creatie en van buiten-naar-binnen-werken, en de aanpak zoals die in de Week van de Leefomgeving is gehanteerd lijkt hieraan te voldoen. Wanneer gekozen wordt voor deze manier van werken, dan moet daarvoor tijd en capaciteit vrijgemaakt worden in de reguliere werkprocessen. Daarnaast moet de organisatie zodanig worden ingericht, dat met de opbrengst van deze wijze van participatie verder kan worden gewerkt.

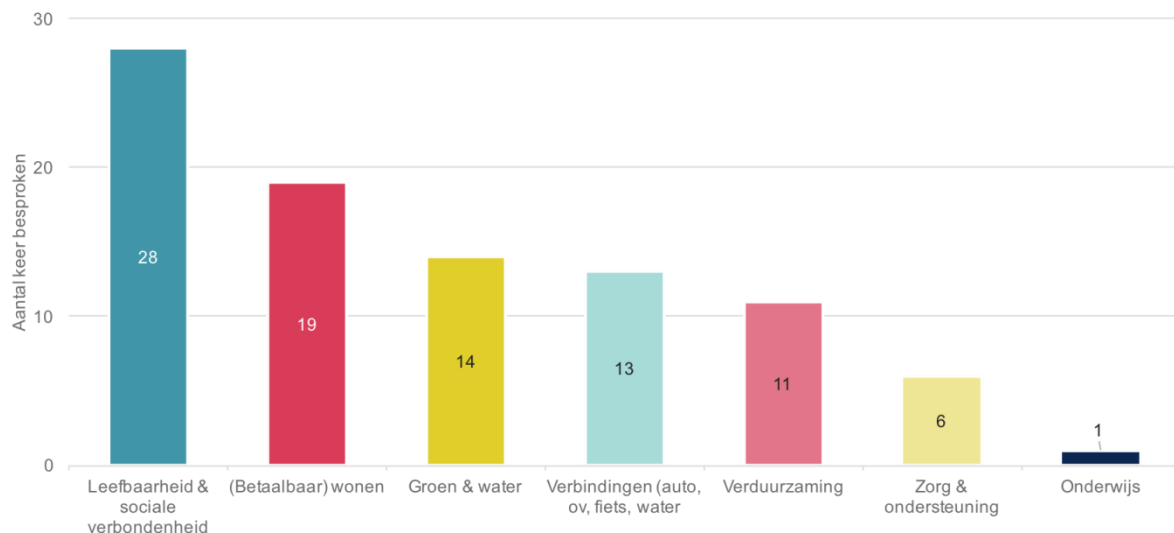
Een leidend principe dat hieraan raakt is de “gedeelde verantwoordelijkheid” voor de fysieke leefomgeving: de overheid, samenleving en initiatiefnemer zijn hierin meer gelijkwaardige partners. Dat betekent meer zelfredzaamheid van inwoners en vertrouwen en loslaten bij de overheid. De overheid stuurt minder en inwoners vervullen een actievere rol. Dit leidende principe vergt een nieuwe houding en ander gedrag van zowel de ambtelijke organisatie als van het bestuur.

Opgave 2: Besluit of deze persoonlijke benadering voor participatie dé wijze is waarop we participatie in het vervolg willen vormgeven. Neem in dat besluit mee wat dat betekent voor de werkprocessen, de capaciteit en voor de inrichting van de organisatie. Neem daarbij als uitgangspunt dat er sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid voor de fysieke

leefomgeving, en besef dat dat uitgangspunt consequenties heeft voor gedrag en houding van zowel de ambtelijke organisatie als het bestuur.

Niet alle thema's leven even veel bij de mensen en het thema duurzaamheid/verduurzaming is onderbelicht.

Bewoners konden zelf aangeven over welke thema's ze wilden spreken. Leefbaarheid en sociale verbondenheid scoorden daarbij het hoogst. Opvallend was dat het thema Onderwijs maar één keer werd gekozen als gespreksonderwerp.

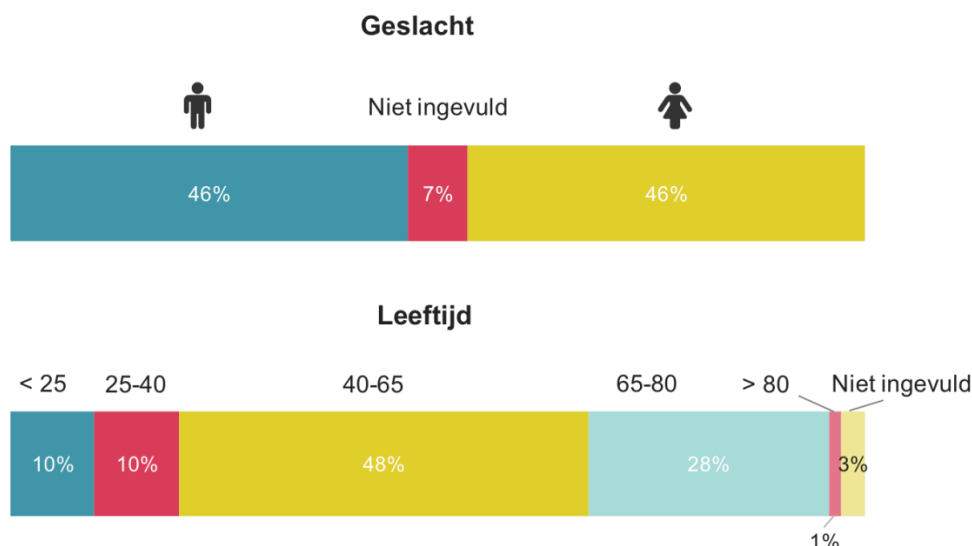
Een aantal inwoners merkt op dat duurzaamheid en meer specifiek energietransitie nog onderbelicht is. De gemeente zet echter wel in op energietransitie. Energietransitie gaat een grote invloed hebben op de fysieke leefomgeving. Uit de Locali app is gebleken dat ongeveer 60% van de inwoners positief staat tegenover inzet van alternatieve energiebronnen. Uit eerdere draagkrachtonderzoeken voor bijvoorbeeld windmolens bij het Alpherium is gebleken dat ongeveer 60% van direct omwonenden tegen de komst van windmolens is. Als gekozen wordt voor alternatieve energiebronnen, moet daar wel ruimte voor worden aangewezen.

Opgave 3. Neem een besluit over ruimte voor alternatieve energiebronnen. Wijs locaties aan waar wordt ingezet op de bouw van alternatieve energievoorzieningen.

Niet alle bevolkingsgroepen zijn even goed bereikt.

Er zijn met enquêtes en gesprekken samen ruim 700 mensen geïnterviewd. Niet alle bevolkingsgroepen zijn echter even goed bereikt. Naar verhouding zijn minder jongeren en mensen met een lage SES-score (lage sociaal-economische status) aan het woord gekomen. In 2018 kunnen deze bevolkingsgroepen specifiekere worden benaderd.

Opgave 4: Maak een stakeholderanalyse, bepaal welke groepen nog niet zijn bereikt en zet in op het voeren van gesprekken met deze groepen (in combinatie met opgave 1)

Inzet van apps is veelbelovend

In korte tijd hebben veel mensen de Locali app gedownload en hebben actief deelgenomen. Dit biedt voldoende handvatten om in 2018 de Locali app breed in te blijven zetten. Ook op andere beleidsterreinen. Gebruik van apps maakt participatie en communicatie nog makkelijker.

Ook de swipe app heeft veel resultaat opgeleverd. Uit de resultaten kunnen conclusies worden getrokken ten aanzien van onderwerpen die ondernemers belangrijk vinden.

Blijkbaar kent het gebruik van apps een lage drempel: veel mensen maken in korte tijd gebruik van een app om mee te denken over zaken die zij belangrijk vinden.

Opgave 5: Besluit of Locali hét communicatiemiddel is op het gebied van de fysieke leefomgeving tussen overheid en inwoners, tussen inwoners onderling en tussen bijvoorbeeld aannemers en bewoners. Maak een plan om dit digitale communicatiemiddel verder te ontwikkelen.

Integraal werken blijft een uitdaging, terwijl de belangrijkste gesprekstema's een hoge mate van integraal werken eisen.

De interne organisatie is op weg naar integraler werken (Organisatie van de Toekomst), maar de schotten tussen de afdelingen worden op dit moment nog als sterk en groot ervaren. Afdelingsbelangen gaan voor afdelingsoverstijgende opgaven.

Juist thema's als leefbaarheid en sociale cohesie, thema's die in veel gesprekken naar voren kwamen, zijn thema's die vragen om een integrale aanpak. Het onderscheidend vermogen van deze waarden is hoog, terwijl de kwetsbaarheid voor verandering groot is. Inwoners willen een prettige plek waar men zich veilig voelt en geen overlast ervaart. Die plek moet schoon zijn en rust, orde en ruimte bieden. De aanwezigheid van voorzieningen is belangrijk. Nauwe samenwerking tussen het fysieke en sociale domein is noodzakelijk om doelen te

bereiken. Bij ontwerp van de buitenruimte en bebouwing moeten de aspecten leefbaarheid en sociale cohesie wellicht een leidende rol vervullen.

Opgave 6: Besluit of leefbaarheid en sociale cohesie leidend moeten zijn bij het ontwerpen en inrichten van de buitenruimte, herstructurering en toevoegen van nieuwe bebouwing, en zorg dat de organisatie zodanig wordt ingericht dat integrale samenwerking niet wordt belemmerd.

Wat verder speelt

Naast bovengenoemde opgaven weten we dat er vanwege de invoering van de Omgevingswet nog andere belangrijke inhoudelijke of procesvraagstukken spelen. Een daarvan is bijvoorbeeld het leveren van maatwerk. De Omgevingswet kent het “ja mits” principe, dat uitgaat van meedenken met de initiatiefnemer. Er kan per initiatiefnemers maatwerk worden geleverd. Ook kan er per gebied gedifferentieerd worden met milieunormen.

De Omgevingswet is een bundeling van 26. In die bundeling komen echter lang niet alle landelijke regels terug: het wordt aan decentrale overheden (en met name aan gemeenten) overgelaten of de regels die op landelijk niveau verdwijnen terugkomen, bijvoorbeeld in een omgevingsplan. Uiteindelijk moet de raad daar keuzes in maken. Zo bepaalt de raad bijvoorbeeld voor welke bouwwerken nog vergunning nodig is, en welke bouwwerken vergunningvrij zijn. Aan deze keuze hangt ook een financiële component.

Opgave 7: Maak inzichtelijk welke overige vraagstukken nog spelen in het kader van de Omgevingswet en geef aan op welk moment de raad daarover keuzes moet maken.

8. Doorkijk naar 2018

In 2018 wordt een Omgevingsvisie opgesteld. De staat van Alphen is een van de bouwstenen voor deze visie. De opgaven uit deze notitie zullen verder moeten worden uitgewerkt, zodat een handelingsperspectief voor de komende jaren kan worden beschreven. Daarnaast zijn algemene trends en ontwikkelingen basis van de visie, net als visies die door buurgemeenten, regio, provincie en rijk worden ontwikkeld.

2018: naar een gedragen omgevingsvisie

1e kwartaal 2018	2e kwartaal 2018	3 ^e en 4e kwartaal 2018
Richting Lange termijn doelen - Context (trends en ontwikkelingen) - Input (overige) stakeholders (opg. 4)	Rollen Rollen per thema - Rol gemeente definiëren (opg 1) - Rollen inwoners definiëren (opg 1) - Rollen overige stakeholders definiëren (opg 1)	Verankeren Omgevingsvisie Ontwerp visie - Verankeren thema's - Presenteren concept omgevingsvisie
Handelingsperspectieven In kaart brengen relevante instrumenten	Verantwoordelijkheden Verantwoordelijkheid gemeente vaststellen per thema en communicatie over verantwoordelijkheden anderen (opg 1)	Definitieve Omgevingsvisie Verwerken feedback in definitieve Omgevingsvisie
Acties op hoofdlijnen - Actielijnen per thema benoemen (opg. 1) - Acties groeperen/samenhang bepalen	Afhankelijkheden - In kaart brengen samenhang/ afhankelijkheden beleid derden (opg 6) - Gesprekken regiogemeenten, maatschappelijke partners (opg 6, opg 2)	Vaststelling visie Vaststelling Omgevingsvisie
Organiseren		
Integraal werken - Visie op integraal werken (opg 6) - Pilots integraal werken binnen organisatie - Integraliteit GOVI waarborgen	Participatief werken - Visie op participatie + gesprek gaande houden (opg 2, opg 5) - Visie op samenwerking met stakeholders	Adaptief werken - Visie op adaptief werken (opg. 7) - Inbedding adaptief werken - Periodiek monitoren en aanpassen

Bijlagen:

1. Uitkomsten gesprekken inwoners
2. Uitkomsten Locali
3. Uitkomsten Bedrijvenapp/swipe app
4. Sfeerverslag gesprekken kleine kernen
5. Uitgebreide teksten thema's